

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 stranih. Kadar je v petek praznik, izidejo listi že v četrtek.

(Izdaja za deželo)

Uredništvo in upravnništvo je v Mar-
zinijevi hiši, Via del Mercato št. 12. II.

Ženski svet, umeje se, je bolj edin v tem uprašnju nego možki, kajti človek — možki kakor ženska — kaj rad sliši to, kar mu ugaja in kar ga postavlja v človeški družbi na višjo stopnjo nego jo je doslej zavzemal. Ni je zategadel izobražene ženske, ki bi trdila sama o sebi in svojih vrstnicah; da so edino le za to na svetu, da kuhajo, šivajo,

Prvi je našim častitim čitateljicam —
pardon! ženski ne smemo izkazovati tolike

Čas je najboljši zdravnik in dandanes so tudi naše gospé in gospice, žene in dekleta pozabile na grozno nevarnost, ki jim je prečila po nasvetu veleč. g. dr. Mahniča. Pa tudi on se je nekoliko premislil v teku starih debelih let in letos jim je napisal celo zagotovilo („R. K.“ str. 308), da „zna bolje zagovarjati žensko pravo čast nego oni, ki po plesih in veselicah klečé plazijo okoli njih, koprneč po njihovem milestnem pogledu....“

.Bratje masoni so izvrstni psihologi, kaker njih oče, ki je oče laži, vbijavec od početka. Le-ta je dobro vedel, da bi bilo brezvzpešno, začeti pri Adamu, vedel, da bi se ob trdnosti možkega značaja razbile njegove nakane; zato se je priljnil Evi, potipal jo pri najšibkejši strani — pri ženski radovednosti. . . . in ko je njo na led speljal, bil je v njegovi oblasti kmalu tudi Adam. Tako, posnemajе svojega očeta, delajo tudi bratje masoni. Začet je treba pri ženski, nje se dobrikati: nečimerna je, lehkoverna — s prilizovanjem si jo pridobiš in po nji po-

je dolžnost vsakega Slovana, delovati na to, da se odpravi sedanji nezmiselní boj, od katerega imajo vso korist naši nasprotniki.

— r.

Dopisi.

Brje pri Rikembergu, 2. oktobra. (Solu, pavi. vinska letina.) Ne dá se tajiti, da selsko posojje na Brjah sedaj ni na pravem mestu. Spoznala sta to tudi gg. Konjedie in Casagrande kot pooblaščenca sl. c. kr. okr. sol. sveta v Gorici, kakor tudi drugi udje istega, kojita so razmere znane.

Usojam si zategadel v dolžnost v imenu tukajšnjih občanov izreči javno zahvalo gg. Konjedieu in Casagrandu, za njihovo požrtovalnost, osebno pa sl. c. kr. pom. okr. sol. svetu, ker je tako točno in častno rešil našo nujno prošnjo.

Rikemberško-brejski pevci pod vodstvom vrliga pevovodja nadučitelja g. Poniza so sli pet na novo maso v Lokavec, katero je daroval g. g. Alfonz Blažko.

Vinski pridelek bode tudi letos kupcem jako ugajal, ker se nadejamo, da bomo imeli jako ugodno vreme pri trgatvi. Muožina bode precejšnja, cena tudi primerna, Zategadelj Kranjci, Tolmenci, ne p. zrajte svojih bratov Vipavcev. Pri dobrem vipavcu se Vam bode sree ogrevalo za dom in narod.

S Krasa, 3. okt. (Letina, prepoved točenja novega vina.) — Že od l. 1875. nismo imeli toliko vina, kakor letos. Vsak gospodar pridelal je več grozdja nego si je mislil. Pred 14 dnevi sodili smo, da letošnji pridelek ne bo tako izvrsten kakor druga leta, ker je preluda suša in v zadnjem času prevleka moča in hladno vreme zadrževalo zorenje. Ker se je pa v letošnjem letu trgatv zavlekla, tedaj upati je vsejedno dobro vino.

Ceprav smo pridelali mnogo vina, marsikoga skrbi, kako proda svoj pridelek, ker veliki trgovci iz Budimpešte, z Dunaja, iz Trsta itd. zaletali se bodo v Italijo, kjer se dubiva gipsana drozga prav po ceni, in vse ono iz blažene Italije senkaj v Avstrijo pripeljano vino se bode pilo na škodo domačim vinogradnikom. Pri tej priliki mi je prišel na misel govor gosp. posl. Šukljeja v Novem mestu, s katerim je hotel svoje volilce prepričati, da je gledé vinske klavzule vestno postopal in ne da bi oškodoval avstrijske vinske producente. Da je tako, kakor je trdil g. profesor, mi lahko verujemo Dolenjci, a mi s z njim nikdar ne bomo strinjali, če nam se bolj zavito in diplomatično govori. Resnici na ljubo naj povem, da smo bili vinogradniki na celi črti v letu 1892. vsaj za 5 gl. pri hektolitr vina na zgabi vsled vinske klavzule in zato naj bi glasovali posl. Šukljeju zaupnico! Ne morem si kaj, da bi ne vskliknil: Ne volite mož, ki imajo vezane roke!

tegneš k sebi tudi možkega; kajti močten je ženski vpliv na možko srce*.

Dalje trdi na 310. strani, da danes ženske preveč beró in so si s tem skrhale vid, da „ne sega do nevidnih tmin njih bistroumost“ — kamor pa ne sega tudi možka, dostavljamo mi. Dalje pravi: „Za nas je dovršeno dejanje, da ženski kult, ki se od leta do leta širi po Evropi in tudi mej Slovenci, je delo bratov masonov: naše emancipantije so le surov materijal, ki ga loža vporablja pri zidanju masonskega tempeljna.“

Tako prepričanje ima dr. Mahnič o današnjem novodobni ženi, ki je komaj stopila na lestvico javnega življenja. Ni čuda torej, da je skrajno nasproten vsemu, kar nekoliko bolj povzdigne žensko bitje v obeh možkega sveta. Nasproten je poeziji, katerej vir je žensko bitje, nasproten vsemu, kjer žena nastopi kot delujoč član človeške družbe. Evo par odlomkov, ki nam jasno kažejo njegovo misljenje in teženje o „ženskem uprašnju“:

Na str. 311. svojega „Rimskega Katolika“ piše:

„Kult ženskega lica in ženskih lasi se posebno bujno razcvita na Slovenskem. Da bi hoteli iz našega leposlovja pobrati „rudeča lica“, „bele roke“, „rde in plave oči“ domačih in tujih Mick, ne vem, ali bi nam ostal od vsega še en droben zvezek. Zdi se, kakor bi se vsi naši leposlovni ideali vže davno zamotali — v žensko krilo. Sploh velja pri nas prepričanje, da pesnik ni in ne more biti pesnik, ako ni ali resnično ali vsaj navidezno zaljubljen. Zaljubljenost mora vsaj na papirji, v verzih pokazati — potem je se

C. kr. namestništvo je prepovedalo v krémah točiti novo vino do 15. oktobra t. l. Slišavši lansko leto in sedaj to novico, nisem znal, bi se li smijal ali jezil. Lansko leto smo dobili vinsko klavzulo, potem pa je vlada prepovedala točiti eno 24. tino leta novo vino radi kolere. Upraval bi jaz slavno vlado, zakaj se taka prepoved vsaj en mesec prej ne izda, da si krémari omislijo starega vina in ne ostajajo brez njega? Patent plačevati in vsled pomankanja vina krème zapirati, ni prav.

Dugo vprašanje, katero bi stavil slav. vladi je: Kaj misli doseči sl. vlada s prepovedjo točenja novega vina na deželi, kjer je vse s kraja pije in še nikedar nobenemu ni škodovalo? Gotovo se je v vinorodnih krajih spilo več mošta v pretečenem tednu nego prej vina v dveh mesecih in le pogledite naše ljudi, koliko je po moštu obolelih? — Ali ste tudi v moštu našli „bacile“: jaz menim, da taki bacili se plode v rumeni hiši v Trstu, kjer gospoda iz dolgega časa ne ve, kaj sklepati, ustvarja vsled „nekega bacila“ ukaze, kakoršnega sem ravnokar omenil, ki značijo, da ne pozna slavnega gospoda dežele niti njenih razmer. Ko bi hoteli tak zakon uveljaviti, ne zadostoval bi za vsako klet jeden žandar! Sumimo pa, da imajo židje še mnogo starega vina, katero bi radi drago prodali in sploh oddali, in to bo nekaj „kolere“, ki izroča prepoved, piti novo vino. Ker ne more Avstrija izhajati brez žida, zakaj bi tudi v tem slučaju ne imel čitit nekaj besede?!

Moja zelena! Gospod urednik, pridite k nam na most in videli bodele in prepirate se, kako smešna in prav nesposobna je za deželo in gledé zdravja taka prepoved. Bog z Vami!

Vam udani

Božidar.

Iz Ljubljane, 4. okt. — „Slovenci — veleizdajalci, državni nevarni . . .“, takó se včasih z največjo resnóbo drdva tista lepa, stara pesem o groznem strahu, ki je v sredi otel okoli kraja ga pa nič ni, pesem, kojoj so znašli mehki možgani in kojoj nekaterniki zapojó tedaj, kadar jim nedostaje — drugega opraviča, ali še bolj po domače, da s takim žvrgoljenjem zakrijejo svojo plitvost v drugih potrebnějšíh rečeh. Preganjati strahove tam, kjer jih ni — in da jih pri nas ni, priča naša zgodovina — je pač lahko delo, da bi se pa pravega strahu, ki ima močnejšo do določeno podobo, uspešno doteknili, za to marsikomu nedostaje poguma in — vsega. Odlikovati se morajo, „delavni“ morajo biti — kakó in kje, je pač vsejedno, da se le njihove „zasluge primerno uvažujejo“. Ves ta „direndej“ je res toli komičen, da je resnóbo, s katero postopajo, le — občudovati. Slovenci smo državni takoj „nevarni“, ako se le kakemu privandrancu „noht spalne“, ali pa, ako sovražno časopisje sumniči na s, da zakrije — sebe! Potem naj bo pa že stvar ta ali ona — strahovi se že dobé.

le pesnik po milosti Božji. Da, reklo se je, da ženska ljubezen je edini nevsahljivi vir večno mlade poezije! Za kaj višega nego je spolna ljubezen, bodi še to prešestna, naši poetje nimajo razuma niti vkusa.

Na to pot je slovensko leposlovje spejnal naš pesnik-prvak Prešeren. Njegova Muza od kraja do konca ne operva nego le ljubezen; druge misli v njem ne nahajamo, in da bi tudi bila, je ljubezni podrejena. O Prešernu, vzoru-pesniku, so se vzgledovali poznejši pesniki in leposlovci. Ako bi kdo hotel narod slovenski soditi le iz njegova leposlovja, bi si moral nasnovati pač čudno sodbo o njem: to je narod samih Mink in Marine! Pri vseh naših pesnikih in novelistih nosijo hlače le ženske. Stritar jo je v svoji izdaji Prešerenovih pač izvrstno zadel, da je na čelo celi zbirki postavil pozdrav „Strunam“: kajti ta pesen je označilna ne le za Prešerna, ampak skoro za vse naše novejšje leposlovstvo*.

In dalje čitamo na str. 312.:

„Pa potem, ko se jo pesniki in leposlovci vkrenili na pot ženskega malikovanja, se ta kult čedalje bolj širi na vse ostale stroke našega javnega življenja. Dandanes vidimo žensko v javnosti take čiščeno, kakor se ni na Slovenskem nikdar godilo. Treba le opazovati, s kakimi pokloni se dveruje ženstvu pri javnih veseljah in besedah, kako se jih obsipa z venci, kako možki okol njih kletaplazijo, koprneč po milostnem pogledu. Da, prišlo je vže v navado, da pri javnih shodih govornik prej pozdravi „milostne“ gospe in „zale“ gospodične, potem se le gospode! Poleg možkih društev so se začela snovati

Na Vrhniki pri Ljubljani zamazala je nedavno po noči neznana „globna“ roka nemške napise. Mazal pa je, ljubljno nemški poštni napis, malec onecedel — cesarskega orla. Bila je to le očitna nerodnost do tlenikova, pa mislite, da se je uvaževala, kakor bi pričakoval razsoden človek? Kaj pa se! Vrhniki anarhisti so zamazali cesarske orle. takó se je uganilo in komur je bolje kazalo, ta je pa več pri-dejal. „Vleenu“ vrhniskemu županu zdelo se je celo pripravno, zagoloviti gos-pode na Tur-jaskem trgu — lojalnosti Vrhnčanov, ka-kor da bi Vrhnčanje smesili cesarske orle (!) ali kakor bi bilo ono mizanje na pi-sov — neležalnost. Gospod župan mora biti pač precej „prizadet“, da se tako trudi in da je celo pri razpisu nagrade onemu, ki storila-pové, takó — „požrtovalno sodeloval“. Upravično vsklikne „Narodov“ vrhniski dopisnik, da ga ni v avstrijskem cesarstvu sličnega žu-pana, ki bi takim načinom grdil svojo občino.

Gospod urednik! Kakor ste ravnokar čuli, so na Vrhniki — nemški napisi. Kaj ne, da se to pravi, imeti glavo na pravem koncu. Zavrhano to ni! Čemu bi pa tudi ne-bili, saj so na Vrhniki celi — trije Nemci. De-te vender, ko bi že drugega ne bilo, ka-kor te trojice modrost in nje nadarjenost za razne nepotrebne — iznajdljive in še nekaj ne veste! Vrhnisko ognjegasno društvo ima nemško poveljevanje. (Člani so Slovenci, kakor sploh Vrhnčanje od pamtiveka). Kakó „laština“ pa je tudi nemška „komanda“, da nič tacega! Če že v nebesa ne pomagá, se z njo saj na tem revnem svetu pridobi na-sega „Fenerwehr“ — generala! Doberleto dragoceno dopadajenje.

Gospod urednik! Kolikokrat nam tuji očitajo zabilost. Ali ni to prenemarno? Po-gledjte le naše Nemce! Po 15 let in še dalje, jedó naš kruh, pa mislite, da se nanéč je-zika národa našega? K večjemu kleti znajo, pa še to nerodno. Radi bi se ga pač naučili, saj bi bilo tudi za njihov zep boljše — pa potrebnih duševnih sil nimajo. Sedaj pa po-gledjte našega kmeta! Postavite ga v sredo katerega koli národa in znal Vam bode v kratkem golčati po ondolnem, golčati posteno. Kdo je torej zabit, kdó? Narod naš je nadarjen, kdor pa tó taji, je sam toli duševno slep, da tega ne vidi. Domovino prave zabilosti že poznamo, kakor nam tudi ni neznano, z a kaj nas zovejo zabite. Res, nam nedostaje vsega talenta, ponemčiti ali polta-lijanciti se.

Na mali Vrhniki opazujete lahko vso — nemško pravicoljubnost. Naše mnenje je, da je bil hrup radi nemških napisov povsem nepotreben, ker smo trdno preverjeni in — dokazi za to so tu — da je ono obžalovanja vredno onecedenje pripisati le na rovaš po-sameznika. Pričakovali bi, da se v pri-hodnje nemškim napi-som ne pripisuje tolika važnost. Ljubljancem kaj pa z Vami?

društva tudi za ženske. Posebno pa se ženski element čedalje bolj razvija v družbi sv. Cirila in Metoda. Spominjamo se dobro, kako se je pred par leti na nekem shodu, ki ga je sklicala ženska podružnica omenjene Cirilove družbe v Trstu, od strani znanih slovenskih radikaleev napivalo slovenskim Evam. Vemo tudi, kako Ciril-Metodove ženske podružnice snujejo „besede“ (besed ženskam ne zmanj-kuje) in veselice, kako tu ženske na svojo roko gospode vabijo, jim napivajo in banke-tirajo — one, ženske, matere, mej njimi tudi kmetice — do enajste, do polnoči!

Snovati so se začeli tudi vže tambu-raški zbori za ženske. Tamburašnje naprav-ljajo veselice, da pred možkami izkazujejo svojo umetnost in si dajo pliskati — k si-jajnemu vspehu. Kako je pač videti na odru sedeti družbo mladih tamburaskih virtuozi-nej, ko tolčejo po nežnem instrumentu, a ob enem se na vse strani spogledujejo s se-vojimi mladimi „srčki“, ki so „pred stolom ženskega boštva“ razvrščeni po veselici-ni dvorani*!

Str. 313.:

„Ženska, akoravno pregovor pravi, da ima kratko pamet, vender toliko logike zna, da ve iz čiščenja, katero ji naklanja možki spol, praktično sklepati tako: Ako me možki sami stavijo na prvo mesto in pred mojo lepoto poklekajo — zakaj bi se branila te časti? Mi hočeš sam služiti, tedaj ti bom gospodovala!

Prvi in kar naraven posledek ženskega malikovanja je tedaj, da se ženske začno na-pihavati in z mesta, katero jim je previdnost

„Oj Ljubljanci, vi zaspanci“! Dolenjska železnica otvorila se je dne 27. sep. Slavnostni vlak, okrašen s cesar-skimi in národnimi zastavami, odpeljal je istega dne okolu sto odličnih gostov — mej njimi tudi trgovskega ministra markija Ba-quehema — na oni del Slovenske, kjer so se rodili prvi književniki naši: Trubar — Stritar, Levstik in Jurčič. Dolenjci vsprejeli so prvi vlak z veliko radostjo, saj so se pa zanj tudi pošteno trudili. Glavne zasluge za dol. železnico ima ces. svetnik g. Ivan Mur-nik. Ob vsej progi gromeli so topiči. Na vseh postajah, ki so bile lepó okrašene, bili so gostje slovesno vsprejeti. Župani naši so pozdravljali samo slovenski in kar moramo s posebnim zadoščenjem naglašati, ministri-vo odzdravi bili so — slovenski častni mu!

Pogledjte, Slovenci, kakó se visok do-stojanstvenik ne strahuje slovenskega jezika! Naš jezik pripori-či je že splošno vizo-brazenem svetu — čemu bi se ga torej bali govoriti povsod in vsekdar? Govo-rimo vedno po svoje — tujačino pustimo v nemar, ker je jezik naš lepši, zvočnejši, pri-kupnejši. Prezirati ga, je greh, ker ga nam je Bog dal — oče národov. Slovenci, mi smo mi — le ponos si vzbudimo!

Z žalostjo pa beležimo, da tega ni za-dostno upošteval — kakor ne upošteva sploh nikdar — naš slovenski (!) glavar slovenske vojvodine Kranjske — Oton Detela. Pre-senetil nas je renegat baron Schwegel (Ba-lóhrov z Gorij), ki je menda po daljšem pre-sledku govoril zopet v jeziku matere svoje, povdarjajoč celo, „da hrast se omáje in hrib, zvestoba Slovenceu ne gane“ — a presenetil nas je tudi, ali bolje: ni nas presenetil naš deželni „oče“. Kakor se vidi, prijazne besede dr. Iv. Tavčarja niso izdale ničesar — bode jih pač še neko-liko potreba. Gospod dež. glavar vojvodine kranjske moral bi svoj slovenski in nemški govor — kakor je že slišal v dež. zboru — zmeriti po odstotkih prebivalstva. Bóh bi se dejalo metati ob steno, ko bi mnogo pisali o tej zadevi, povedali pa sem hotel Vam primorskim Slovincem, ki opazujete naš do-mači boj, s kakimi „narodnjaki“ se moramo boriti. Povsod imamo polno dela. Naš národ ohrani se in premaga vse zapreke le tedaj, ako bode prešinjen čistega, neskalje-nega navdušenja — o tem smo prepri-čani in radi tega z vso silo pobijamo mlačnjastvo, kletoplastvo, veterinjakom trgamo krinke raz obraz, da s čistimo vrsté narodnih boriteljev, a žalibog imamo stranko, ki sim-patizuje z vsakim, bodisi Peter ali Pavel, da ji le časih priteče na pomoč. Je-li tó prav, je-li pošteno — narodno? In ta stranka se prav rada baha, da je „tudi národna“. Moj Bog, kam bi prišel národ naš, ko bi razno-vrstno kristalizovano mlačnjastvo v dóbi na-sega narodnega preporoda imelo tako uplivno besedo, kakor jo ima — Bogu bodi potoženo.

bozja odkazala v društvu, povzdigovati. Kaj čuda, ako je tudi nežnim hčerkam slovenskim srce jelo nagleje biti, da vznesene od pulie, s katerimi jih počesuje možki spol, ponosno glavice vzdigajo! Da, v ženskah, katere toli-kokrat berejo in slišijo, kako možki teknu-jejo izražat lepena spola občudovanje in čiščenje, obudili se mora zavest ne le po-polne enakosti z možkami, ampak celo nekako prednosti pred njimi*.

In konečno na str. 214.:

„Kakež brz pa si je žensko bitje v glavo zabilo, da ni možkemu v ničem pod-rejeno, začne vedno bolj zatajevati svoje žensstvo — fugit a sexu, ter z vsemi silami povespevati se na mesta, ki so je doslej zav-zemali možki. Ker pa ve, da v možkem zna-čaju se javlja naravna sila in krepost, jame se napanjati, kakor zaba, pognemaje vola, da bi tudi ona odlikovala se v vseh strokah možkega delovanja — vires amat. V vedi, v umetnosti, celo v telesnih produkcijah skuša postati od vseh občudovana — virtuoziinja. Ona bi hotela biti pesnica, ona jezikoslovka, ona zgodovinslovka, pa naravoslovka, pa muzikantinja, ona modroslovka, ona izvrstna jaltalka, ona telovadka: ona vse, kar vidi na možkem, in še več. A ker ji pri tem tekmo-vanji z možkim naravne moči pohajajo, skuša, kar ji manjka, navidezno dopolniti: tukaj dospe ženska navideznost in gizdavost do vrhunca. In ne le, da v resnici ne do-seže možkih lastnosti, ampak še ono, kar kot ženska dobrega ima, pokvari. Take ženske so prava ženska — nesposoba“.

(Konec prih.)

Oddaljimo se od dož. glavarja Kranjske in pripoznajmo, da so se pojmi precej zmedli, da je torej tudi prepotreben stvarilni klic: Spametujmo se! Preveč imamo „odličnih“, „zaslužnih“ mož, koje je v višino zaneslo le valovje bratomornega boja, mož, ki nam ne koristijo in ki s svojim kletceplaztvom, s svojo „šibarijo“ in svojo vedno pousljljivostjo le zmanjšujejo naš upliv, katerega nam je priborila naša odločnost. Mej tem, ko si stranki nasprotujeta prav po otročje, splavajo kvistku razne „lešterbe“, ki potem toliko bolj slabé naš zdravi pogled. Altro che! Dovi.

Politični pregled.

Avstrijske novice. — Mladočeski poslanci v deželni in državnem zboru izdali so v ponedeljek oklie na narod, kateremu naznanjajo, kakó mislijo postopati nasproti izjemnemu stanju v Pragi in okolici. Nobena tiskarna v Avstriji se ni upala, sprejeti v tisk ta oklie zastopnikov šestmilijonskega naroda slovanskega. Tiskali so ga v Lipsiji in v Budimpešti ob jednom, razposlali pa iz Prage omejenega dúe. Prazko redarstvo ga je takoj zaplenilo, vendar je prišel v veliko tisoč iztisih, med narod, ki ga hlastno čita. Dunajski „Tagblatt“, ki je v torek najobširnejše posnel ta oklie, bil je zaplenjen. — Takó se zabranjuje poslancem, da v „ustavni“ državi ne morejo govoriti z narodom. Iz takih odnošajev ne more nastati nič dobrega! — Italijani v Trentu (na južnem Tirolskem) uživajo v vseh uradih popolno enakopravnost svojega jezika, dá, reči moremo, oni so popolni gospodarji na svojih tleh. Mi Slovenci bi vsak dan do komolea Bogá hvallili, ako bi se nam takó godilo. Vladni „Fremdenblatt“ je te dni zarijeval, da je vlada Italijane ljubkala in podpirala na vsej črti javne uprave — in to celó v vojaških zadevah. (Res je! Na Goriskem so začeli pošiljati nemško-laske pozivnice rezervistom in rekrutom).

Toda Italijani v Trentu se niso zadovoljni s svojim stanjem, hoteli bi se popolnoma ločiti od nemškega dela Tirolskega in imeti popolno samoupravo ali avtonomijo. V zahtevah so vsi jedini, liberalci kakor klerikaleci, kar dokazuje, kakó so Italijani složni, kadar treba bojevati se za narodne koristi. V boju za samoupravo prišli so takó daleč, da so zapustili deželni zbor, češ, da oni nečejo ničesa iskati v nemškem inomostu. Vlada ni hotela nič slišati o takih zahtevah Trentincev, pa tudi nemski Tirolei ne puste, da bi se dežela razdelila v dve samostalni pokrajini. — Pretekli teden je prišel presv. cesar v inomost in pri tej priliki so se mu poklonili župani iz Trenta ter podali mu spomenico, s katero ga prosijo samouprave. Cesar je deputacijo sprejel, obljubil pa ni ničesa. Kakó je cesar Trentince odpravil, ne vé se natančno, ker njegov odgovor ni bil uradno objavljen, drugi listi pa so priobčili več raznih variant.

Za namestnika na Moravskem je imenovan baron Alojzij Spens-Boden, svak bivšega liberalnega ministra grofa Kuenburga. Novi namestnik zna češki, v ostalem pa ogleane vse — pri starem. Nemci, katerih je manj od Čehov, bodo gospodovali tudi zanaprej v deželi.

— Na Dunaju vršil se je velik delavski shod, katerega se je udeležilo nad 4000 delavcev; govorniki so ostro napadali vlado zaradi izjemnega stanja v Pragi. Shod je sprejel resolucijo, ki odločno obsoja vladino naredbo o izjemnem stanju. — Čast takim delavcem, ki znajo na tak način braniti pravo ustavno svobodo.

Zunanje države. — Med Rusijo in Nemčijo začela so v ponedeljek pogajanja zaradi nove trgovske pogodbe.

— Knez Bismark je spisal knjigo „Svoji spomini“, v kateri obelodani baje marsikako veleznamenito skrivnost. Politiški svet z napeto radovednostjo pričakuje to knjigo.

— V Italiji nastala je kaj huda razdraženost proti sodišču, ki je imelo v rokah preiskavo proti sleparjem pri laskih bankah. Preiskovalni sodniki so bili podkupljeni in celo preiskavo dokeneali takó, da je sodišče ustavilo kazensko postopanje.

— Na Angležkem je v lordski zbornici propadla irska predloga, s katero bi tri dosegli zaželjeno samoupravo. Ker je glasovalo proti predlogi baje tudi 25 katoliških narodov izrekel jim je sv. Oče svojo nezadovoljnost s takim postopanjem.

Domače in razne novice.

Náročniki na deželi, ki imajo na današnjem pasu zapisano z rdečim svinčnikom dolžni znesek do konca l. 1892., prosimo prav uljudno, da blagovolé v 8 dneh poravnati vsaj ta dolg, sicer jim list ustavimo in . . .

† **Miha Urbančič.** — V Bazovici pri Trstu umrl je iskren rodoljub g. Miha Urbančič, nqš kobariski rojak iz znane rodbine „Kollarjeve“, katerega bo slovenska okolica tržaska živo pogrešala. „Edinost“ od srede piše o blagem pokojniku sledeče: „In zopet nas je zadela žalostna dolžnost, da moramo usaditi cvetko na sveži grob moža — kremenitega značaja in neupogljivega rodoljuba. Miho Urbančiča, posestnika in poštarja v Bazovici, položili smo véera j v hladno zemljo — rodoljubno svojo dušo pa je izdihnil v nedeljo ob 10. uri zvečer po večletnem mučnem bolehanju. Dolgotrajna bolezen je pač mogla zrušiti njegov organizem, a duha njegovega ni uklonila: energija njegova v borbi proti narodnim nasprotnikom — zlasti ob volitvah — bila je zares obéudovanja vredna. Uprav tikoma pred letošnjimi volitvami obolel je bil tako hudo, da so se vsak trenotek bali katastrofe. In v onih trenotkih, ko ga je obvejal smrtni dih, pozval je urednika našega lista k svoji postelji, in ta mu je moral poročati — kako stóje stvari za volitve. Na veliko naše začudenje odleglo mu je kmalu toliko, da je mogel zopet vstati. Tedaj pa na dan volitve, smo kar strmeli, ko smo ga videli stati pred hišo na ulici, kakor kakšnega generala, ter ukazovati volilem ter jih razvrščevati na vozove. Vse je imel zabeleženo: one, ki so se že odpeljali na volišče v Trebeč, kakor tudi one, ki so se morda polikali po kokih, hoteči izogniti se svoji dolžnosti. Da smo pridobili V. okraj, na tem je imel veliki del zasluge pokojni Miha Urbančič. In sedaj ga ni več med nami: zapustil nas je v teh viharjih časih, ko krvavo potrebujemo sleherno delavno moč. Uboga tržaska okolica! Moža za možem pokladajo nam k večnemu počitku, a nasprotniki se nam mmože in podvojujejo svoje sile. Kar sre se nam krči videčim, kako postajajo redkejši in redkejši vrste delavnih in izkušnih mož.

Grozno vreme je bilo v torek popoldne — h. je neznanski, grmelo in freskalo; podobno je bilo, kakor da so se kar mahoma iznehile svojih okov vse furije razljučenega elementa. Bil je dan, ko človek le nerad gre izpod strehe, in vendar se je nagromadilo v Bazovici veliko ljudij iz mesta in vse okolice — dokaza dovolj, kako čistan in spoštovan je bil pokojnik. Mrtvo truplo je blagoslovil vélež, gospod župnik Vovk z azistencijo dveh duhovnikov: pred hišo so gg. učitelji zapeli žalostinko, v cerkvi in na grobu pa domači pevci. Krsto je dičilo mnogo krasnih vencev, mej temi jeden od gg. učiteljev in jeden od državnih uradnikov iz Lipice. In priznati moramo, da je na nas napravilo najugodnejši utis taktno postopanje poslednjih: dasi večinoma Neslovenci, nosili so vendar njihovi trakovi slovenski napis: C. kr. državni uradniki v Lipici svojemu sosedu. Gospodje spostujejo jezik prebivalstva in to je v veliko čast — njim samim. Pogreba sta se udeležila tudi gg. drž. posl. Iv. vitez Nabergoj in odvetnik dr. Matej Pretner, politično društvo „Edinost“ pa je bilo zastopano po predsedniku Matku Mandiču, tajniku Maksu Cotiču in odborniku Antonu Trobenu.

Bog podeli večni mir in pokoj duši Mihe Urbančiča!

Občni zbor „Sloge“ bo v četrtek 12 t. m. ob 11. uri predpoldne po dnevnem redu, kateri smo priobčili pred 14 dnevi. Zeleti je, da bi udeležba bila obilna.

Radodarni doneski. — V zadnjih osmih dneh došlo nam je toliko darov za „Slogine“ učne zavode, da jih objavimo že danes:

Visokorodni gospod državni in deželni poslanec Alfred grof Coronini-Cronberg 150 gld. — „Duhovnik starega kova, ki se globoko uklanja zlatemu izreku: „Vse za vero in narod!“ — obsoja pa politiko bojevitih fanatikov in maščevalnih celotov, ki bi radi narodnost zakovali v spone ad majorem gloriam Germanije brez vsakršne koristi za katoliško vero,“ daruje 5 gld“. — Gospa Helena Komac v Ljubljani 1 gld. — „J. M. v S., da se nesloga stlači v slogo 5 gld“. — V veselje družbi v Dornbergu po izvolitvi župana zbrali 15 kron 20 vin. — Gosp. Gruntar Albin v Šmarinah poslal je 7 gld., katere je zložila vesela družba v županovi hiši na

praznik Imena Marijinega. — Svatje pri novi maši č. g. Alfonza Blažka v Lokavcu dne 1. t. m. zbrali „svoto“ 24 gld. 50 kr. — Gospod Andrej Jakil v Rupi o priliki občinske volitve v Miru 10 gld. — „Dne 30. sept. vršila se je v Tolminu volitev župana in podžupanov. Županom je bil izvoljen soglasno g. Ludovic Gazafura. Po dovršeni volitvi bil je skupni obed „pri Slogi“. Pri tej priliki darovali so novoizvoljeni starasine za „Slogine zavode“ 30 kron“. — Gosp. učitelj Fran Fonda poslal je 1 gld. 70 kr., katere je zložila vesela družba pri Šnajderji v Štanjelu. — Gg. Drašček Peter, dr. Jakopič Josip, Anton Koren, notar J. Kavčič, prof. V. Bežek, P. M. v Gorici vsak 1 gld. — Gosp. Leopold Bolko v Črnicah 2 gld.

Za družbo sv. C. in M. „V gnezdu ob Adriji“ dali so trije mladi rodoljubi radi preprija pri igri 1 gld“. — G. G. Likar 4 krone. — M. P. 1 k. — N. N. z združenimi močmi 1 k. — Ivan Soprano v Šmartnem 1 k.

Slava takemu rodoljubu! Še slovenska ni propala!

„Goriška tiskarna“ prosi sl. urade nekoliko potrpljenja, ako takoj ne dobé vseh naročenih tiskovin, kajti v kratkem času ni mogoče vseh izgotoviti, ker treba vedeti, da tiskovin za urade je kakih 150 vrst. Vsekakor pa prosimo vse sl. urade in zasebnike, ki kaj naročé, da nam naznanijo, do katerega dne moramo naročilo izvršiti. Nekaterim se mudi bolj, drugim manj — in po tem bomo znali dela takó razvrstiti, da bo vsem ustrezno.

Nesreča z vinom. — V torek so vozili z Velikih Zabelj vino g. Fogarju pri mostu v Pevmi. Pod Dobravljami raztreščil se je en sod s silnim pokom. Med poljo počil je še drugi sod, Dabravei prihiteli s skali in nekoliko vina rešili.

„Slovanska knjižnica“. — Izšel je prvi snopič tega novega književnega podjetja, kateri smo začeli razposiljati uderaj. Ta snopič obsega na 80 straneh krasno povest „Ratimir“ iz češke zgodovine; povesti je dodan kratek zgodovinski sestavek o narodu češkem do časov naše povesti. — Uvod govori o „Slovanskej knjižnici“.

Kdorkoli dobi ta snopič v roke, mora ga biti vesel, kajti za 10 kr. se na Slovenškem še ni ponujalo enako berilo in v tolikej množini. Prvi snopič smo razposlali na ogled mnogim bolj znanim rodoljubom. Kdor se ne naroči, naj snopič vrne, li pa naj ga izroči kakemu takemu znanecu, ki meni postati naš naročnik.

Prosimo vse trafikante na deželi, ki bi hoteli prodajati našo knjižnico, naj nam to naznanijo, da jim pridobimo dovoljenje. V vsakem večjem kraju naj bi prodajal posamične snopiče vsaj po jeden trafikant.

Goriško redarstvo je zaprlo ona dva goriška Lahoneka, ki sta razsajala v neki kromberski krni, kakor smo poročali v predzadnji številki, prvega na 8, drugega na 14 dnij. — Prav je!

Iz Kobarida nam poročajo, da se tamkaj snuje sadjarsko društvo. Tamošnje županstvo je sklicalo vse domačine na pogovor, ki se bo vršil v nedeljo po blagoslovu. — Izborna misel, katero smo večkrat povdarjali. Svetujemo pa Kobaridcem, da stopijo v zvezo z enakim društvom pri Sv. Luciji.

Pačenje slovenskih imen se ne neha, marveč širi se celó v take kroge, od katerih bi človek pričakoval vse drugo prej nego takó izzivanje slovenskega naroda. Znano je, da je c. kr. namestništvo prepovedalo vsakršno uradno rabo novoskovanke Piedimonte in vseh drugih enakih lahonskih krparij, kakor Moncorona, Montespino, Monteverchio, Montecerechio itd. — In glejte čudo! Celó vladna „Adria“ pisala je v številki od 3-t. m. št. 276. o nekem dekletu Amaliji K. iz Moncorone (Kromberg), ki je bilo v Trstu obsojeno zaradi tatvine na 6 mesecev trde ječe. Proti takemu postopanju pojdejo od prizadetih strani pritožbe na merodajno mesto.

Dve novi maši. — V nedeljo daroval je v Lokavcu pri Ajdovščini svojo prvo sv mašo č. g. Alfonz Blažko, četrtoletnik goriškega semenišča. Odličnih gostov in mnogo občinstva došlo je od blizu in daleč, žal, da je deževno vreme pokvarilo lepo slavnost. Na slavoloku bliščal se je napis v narodnih barvah: „Dobro došli!“ — na drugej strani pa: „Za obisk se vam zahvaljam — sedaj

ko se od Vas poslavljam“. Po cerkveni slavnosti so svatje pri obedu zložili za „Slogine“ učne zavode 49 kron.

V Solkanu daroval je isti dan novo mašo č. g. Ivan Korsič. Občina mu je naredila dva slavoloka z napisoma: „Novomašnik bod pozdravljen!“ — in „Neomahljivo bojuj se za vero, dom, cesarja“. Vas je bila okrašena z narodnimi trobojnicami.

Dal Bog novomašnikom obilo sreče v posvečenem stanu!

Prememba posesti. — Profesor dr. Franc Kos v Gorici in njegova gospa soproga sta kupila te dni za 18.000 gl. hišo v Vrtni ulici, h. št. 7., ktero jima je prodal č. g. Franc Zoratti. Gospa Kos je tudi lastnica trinadstropne hiše tik goriškega gledišča.

— To je po dolgem času zopet prav vesela novica iz narodnega taborja. Naj bi prav mnogo Slovencev posnemalo častito zakonsko dvojico Kosovo!

V Benčah je umrla 1. t. m. po dolgi bolezni g. Karolina Čulot r. Lukežič, dobro znana gospá iz odlične tamošnje rodbine. Pogreb se je vršil v torek zjutraj, katerega se je udeležilo mnogo domačega in tujega občinstva. N. v m. p.!

V Ločniku vršila se je učeraj volitev župana, toda med starašni vladala je tolika zmešnjava, da se do poldne niso mogli sporazumeti in šli so — brez župana k obedu. Vršiti se bo morala nova volitev.

Zlato mašo imel je v Biljani prvo nedeljo oktobra prečastiti gosp. Alojzij Fabijani, župnik stare brizke župnije Biljane. Lepo slovesnost kvarile so povodni vendar je bilo ljudstva obilno. **Gradenki.**

„Radogoj“ — dijaško podporno društvo — uzorno napreduje; člani rastejo, da je veselje. Posebno veselo je videti, kakó rastejo ustanovniki pri raznih veselih in žalostnih prilikah. — Tudi poroka g. ene Miel Mahorčičeve v Sežani z gospodom dr. Dragotinom Treom, odvetnikom v Postojni, dala je povod, da je društvo „Radogoj“ dobilo novih ustanovnikov, ki so uplačali po 100 kron. To so gospodje: dr. Ivan Dočko, odvetnik v Celju; dr. Gustav Gregorin, odvetnik v Trstu; Dragotin Hribar, urednik in tiskar v Celju; dr. Fran Kos, c. kr. profesor in hišni posestnik v Gorici; Gašpar Kastelic, župan v Materiji; Rajko Mahorčič, župan v Sežani; dr. Fran Majer, odvetnik v Celju; Jakob Mankoč, veleposesnik v Trstu; dr. Drag. Treo, odvetnik v Postojni in Fran Višnikar, sodnik in dež. poslanec v Ribnici. — Bog daj mladi zakonski dvojici obilo sreče, kajti njiju pomembni poročni dan so svatje proslovili z dobrim delom iskrenega rodoljuba.

Kot ustanovnik temu prekoristnemu društvu je dalje pristopil z doneskom 100 kron č. g. Josip Furlani, znani požrtvovalni duhovnik v Villi Vicentini na Furlanskem. Čast takemu rodoljubu!

Letina na Tolminskem je v obče dobra. Sadja je zeló veliko, a kupcev ni. To dokazuje, kakó potrebna je sadjarska združga, ki bi skrbela ne le za boljši in umnejši razvitek sadjarstva, marveč tudi za razprodajo. Cesar ni mogoče posamičnikom, to doseže lahko zadruga, ki bi imela v tujem svetu dosti zaupanja. — Česplje pojdejo vse za slivovko (žganje), jabolke in hruške pa za most, katerega ljudje letos silno veliko naredijo; veliko sadja so tudi posušili, a le za domačo rabo, ker sušenje sadja za kupčijo tamkaj se ni razvilo. — Dezevje je ljudi jako oviralo v jesenskih delih; ajda je vsa pologla.

Premovanje konj. V Tolminu se je vršilo premovanje konj dne 21. septembra. Za kobile z žrebci so dobili darila: Janez Lapajne iz Ponikve 35 gld. Andrej Kobal iz Ponikve 20 gld. Janez Kragelj iz Staregasela 15 gld. Srebrno svetinjo: And. Mašera iz Kobarida in Peter Miklavč iz Iderskega. Za 3- in 4-letne kobile: Štefan Brezavšek iz Kala 25 gld. Jožef Lipušček iz Kanalskega-Loma 20 gld. Andrej Krajnc s Svina 15 gld. Srebrno svetinjo: Franc Jeklin s Petin in Jakob Lapajne iz Ponikve. Za 1- in 2-letne žrebce: Tomaž Fortunat iz Staregasela 15 gld. Anton Gabršček s Svina 15 gld. Jožef Pregelj iz Kanalskega-Loma 10 gld. Srebrno svetinjo: Janez Lapajne iz Ponikve in Anton Ručna iz Sinasti.

V Gradiški so dobili dne 20. septembra darila za kobile z žrebci: pl. Jakob Panigaj iz Škodovake 35 gld. Jože Kobalan iz Vileša 25 gld. Janez Pere iz Tržica 15 gld. Anton Gandin iz Fiumičela 15 gld. Srebrno svetinjo: D. Pontin iz Ogleja in Matija Kulot iz Gorice. Za mlade 3- in 4-letne kobile: Jakob Kaligaris iz Rude 25 gld. Janez Donda iz Ogleja 20 gld. D. Violin iz Ogleja 15 gld. J. Tomšič iz Sovodenj 15 gld. Srebrno sve-

